

میم مثل مادر میانجی!

پرورنده‌ای درباره ز نانی که با «رحم اجاره‌ای» در دوسوی معادله فرزنددار شدن قرار دارند و صحبت‌هایشان کمتر شنیده شده است

اکرم انتصاری، مهدیس مرادیان | روزنامه نگار

پرونده

مادر م همیشه می گوید: «میوه‌ای شیرین تر از اولاد نیست» و شاید این حکایت دنباله‌دار زنان زیادی باشد که به نظرشان هیچ تجربه‌ای در زندگی نمی‌تواند به پای شیرینی مادری برسد، اما مسیر مادر شدن همیشه هموار نیست و بعضی برای تحقق این رویا، به درهای بسته‌ای می‌خورند که برای باز شدن‌شان باید مشکلات بین راه و هزینه‌های زیادی را به جان بخرند تا شاید صدای نوزادی در خانه‌شان بپیچد. استفاده از «رحم اجاره‌ای» یکی از گزینه‌هایی است که این زنان بعد از شکست در مسیرهای دیگر به آن روی می‌آورند و جنین خود را تا هنگام تولد در حمزن دیگری به امانت می‌گذارند. به این زنان، «مادر جایگزین» یا «مادر میانجی» (surrogate mother) می‌گویند. آن‌ها فرصت مادرانگی کمی برای مسافر ۹ ماهه خود دارند و نباید به نوزادی که با گوشت و پوست آن‌را حس می‌کنند و بالگند زن‌های گاهویی گاهش از خواب می‌پرند، دل‌ببندند. مادر جایگزین بعد از زایمان باید روی همه احساسات مادرانه‌اش خط‌بکشد چون خبری از درآغوش گرفتن و شیر دادن به نوزاد نیست. با مسافر ۹ ماهه به بیمارستان می‌رود و بی‌او بازخم و ترک‌هایی که روزی خبر از نوزادی می‌داد به خانه برمی‌گردد. نه خانی آمده و نه خانی رفته است. راستش گشتن در این بازار، دل‌آدم‌را خون می‌کند. یک طرف زنی ایستاده که سال‌ها چشم انتظار فرزندش است که نمی‌تواند در جانش بیرون دو هزار اما اگر در سرش می‌چرخد و طرف دیگر، زنی است که به‌سایه خاطر عم‌ن‌ن، قبول می‌کند ۹ ماه برای یک جنین مادری کند و بعد از به دنیا آمدن، ندیده با او خدا حافظی کند. استفاده از «رحم اجاره‌ای» در ایران چند سالی است که جا افتاده و سال ۸۳ نیز قانون مصوب مجلس شورای اسلامی در این باره مورد تایید شورای نگهبان قرار گرفت اما هنوز خلا‌های زیادی دارد که کار را برای مادر چشم انتظار فرزند و مادر جایگزین سخت می‌کند. در این پرونده سعی‌مان بر این است که روایت‌گران چه در حال اتفاق است باشیم و از نحوه مواجهه با این اتفاق در خانواده‌ها بگوییم.

۱۵۰ میلیون تومان با ۳ میلیون نفقه ماهیانه

گفت‌وگو با یک متقاضی رحم اجاره‌ای برای صاحب فرزند شدن، درباره در دسر‌ها، هزینه‌ها و ... که در این مسیر با آن‌ها روبرو شده است

آن سو

مادران منتظر

جست‌وجوی عبارت «رحم اجاره‌ای» کافی است تا با ده‌ها کانال و صفحه در شبکه‌های اجتماعی مواجه شوید که متقاضی و داوطلب‌های رحم اجاره‌ای در آن عضویت دارند. این کانال‌ها، خودشان را واسطه‌آشنایی متقاضی و داوطلب می‌دانند. بعضی از آن‌ها دلال هستند و به این کار به چشم یک تجارت نگاه می‌کنند و تعداد انگشت‌شماری هم از این معرفی‌ها، نیت خیرخواهانه دارند. همه این‌ها در حالی است که این واسطه‌ها از مسیرهای غیررسمی رسیدن به رحم اجاره‌ای هستند و هر کدام از آن‌ها نرخ متفاوتی برای معرفی داوطلب به متقاضی دارند. مبلغی که این روزها برای رحم اجاره‌ای در این کانال‌ها دیده می‌شود بین ۱۳۰ تا ۱۴۰ میلیون تومان به همراه ۲ تا ۳ میلیون تومان نفقه ماهیانه است. با چند نفر از متقاضی‌ها تماس می‌گیرم. آن‌چه در ادامه می‌خوانید صحبت‌های یک خانم در آستانه ۳۰ سالگی ساکن یکی

از شهرستان‌های نزدیک به تهران است و همه زندگی‌اش را گذاشته تا بتواند با استفاده از حمزن دیگری، بچه‌دار شود و البته چندبار شکست خورده است.

مادری با هزار شرط و شروط!

مشخصات زنی که قرار است فرزندش را در رحم او به امانت بگذارد در آگهی‌اش نوشته. با او تماس می‌گیرم و سفره دلش این طور بازمی‌شود: «سال گذشته با یک نفر به توافق رسیدیم اما به خاطر شرایط خودش قرارمان به سال جدید موکول شد. قیمت‌ها تغییر کرد و زد زیر همه چیز. بهانه آورد که شوهرم دیگر اجازه

نمی‌دهد. در حالی که چند ماه مارامطل کرد و هزینه رفت‌وآمدش را به تهران پرداخت کردیم. مادوبار از رحم اجاره‌ای استفاده کردیم اما هر بار ivf شکست

خورد. هر جا را نگاه کنید واسطه‌ها کانال زده‌اند و صفحه ساخته‌اند. آن‌ها، قیمت‌ها را تغییر می‌دهند و داوطلبان به هیچ عنوان با کمتر از آن قیمت حاضر به همکاری نیستند و می‌گویند قیمت عرف با قیمت این واسطه مثلا ۱۵۰ میلیون تومان است. این جدا از هزینه‌آزمایش‌ها، هزینه توافق خرج ماهیانه و رفت‌وآمد است. بعضی‌ها هم می‌گویند فقط در بیمارستان خصوصی عمل زایمان را

اجاره رحم برای اجاره خانه!

گفت‌وگو با یک داوطلب رحم اجاره‌ای که منتظر انتقال جنین است

می‌دانم زندگی را برای‌شان تلخ کرده است. از شهرستان به تهران کوچ کرده تا بتواند ر حمزش را اجاره دهد. می‌گوید: «شهر ما کوچک است. نگاه مردم به شکم بالا آمده زنی که از همسرش جدا شده آن قدر سنگین است که قید مادر میانجی شدن در شهرستان را زدم. از آن طرف، بیشتر دنبال داوطلب‌هایی هستند که از همسرشان جدا شده باشند. می‌گویند دنگ‌وفنگ کمتری دارد.» دلیلش را برای داوطلب شدن می‌پرسم و می‌گوید: «راستش هیچ مبلغی، عوارض بعد از زایمان را جبران نمی‌کند اما چاره چیست؟ دو پسر کوچک دارم که بعد از جدایی، به اجبار با پدرشان زندگی می‌کنند و

کاسی بی‌نوزاد از راه رسیده!

زن جوان اولین بار است که می‌خواهد مادر جایگزین شدن را تجربه کند و امیدوار است که بتواند تا ۳۵ سالگی این کار را تکرار کند چون این کار محدودیت سنی دارد. درباره توافقش با زوجی که قرار است جنین‌شان را به هنگام تولد در رحم خود نگهداری کند، می‌گوید: «با خانواده متقاضی

انجام می‌دهیم و باید زیر نظر فلان دکتر باشیم یا در طول ۹ ماه بارداری باید برایشان محل اسکان هم فراهم کنیم.»

خسته ولی محکوم به امیدواری

پشت هر کدام از کلمه‌هایش در ماندگی است. خسته از راهی که باید برای مادر شدن طی کند و نتیجه نامشخصی دارد، می‌گوید: «کسی که مثل من لنگ این است که بچه‌دار شود همه زندگی‌اش را می‌گذارد تا مادر شود. هر جا که باید به لحاظ قانونی هزینه کنیم به کنار! هزینه بی‌قانونی‌ها دارد هزار جور فشار به ما می‌آورد. بعضی واسطه‌ها ۱۰ میلیون تومان می‌گیرند تا یک داوطلب به ما معرفی کنند. وقتی هزینه همه آزمایش‌ها و تاییدیه‌ها را دادیم و نوبت به سیکل دارو رسید باز هم باید مبلغی از قرارداد را پرداخت کنیم. در حالی که ممکن است که ivf شکست بخورد یا جنین بعد از چند ماه سقط شود. دوباره روز از نوروزی از نو. تازه در طول این مدت شاید داوطلب پشیمان شود. این طور هم زمان را از دست می‌دهیم، هم پول و هم امیدمان را...»

به توافق رسیدیم که نیمی از هزینه را اول پرداخت کنند و بقیه‌اش را هنگام زایمان. ماهیانه هم مبلغی را به عنوان نفقه به حسابم واریز کنند و اگر بچه دوقلو باشد هم ۱۰ میلیون تومان به قرار داد اضافه شود. تمام شرایط و هزینه‌های جانبی در قرارداد محضری ذکر می‌شود.

هزینه‌آزمایش و کرایه راه هم بر عهده خانواده است، من برای بچه آن‌ها انجام می‌دهم نه خودم! البته این راه، چالش‌های زیادی دارد. زن توضیح می‌دهد: «شنیده‌ام بعضی‌ها قبل از این که شکم‌شان برآمده شود و ظاهرشان تغییر کند با فوت‌وفنی که از طریق پزشکی قانونی هم قابل پیگیری نباشد بچه را سقط می‌کنند و مبلغی که از طرف خانواده قابل پس گرفتن نیست به جیب می‌زنند. نمی‌دانم چقدر حقیقت دارد. در طول بارداری هر آسیبی به بچه برسد از طریق پزشکی قانونی قابل پیگیری است. مثلا اگر در دوران بارداری آسیب عمدی به بچه برسد مادر میانجی باید پاسخگو باشد اما اگر سقط یا آسیب ناخواسته باشد پیگرد قانونی ندارد. در این جور مواقع، بعضی خانواده‌ها هزینه اولیه‌ای را که داده‌اند پس می‌گیرند اما اگر کمی معرف داشته باشند این کار را نمی‌کنند.»

ZENDEGI - SALAM

ضمیمه روزنامه خراسان

دوشنبه ۱۳ تیر ۱۴۰۱
۴ ذی الحجه ۱۴۴۲ • ۴ جولای ۲۰۲۲
شماره ۲۰۹۷۷

۲۱۹۷

تبدیل به ر از شدن «مادر جایگزین»!

پاسخ‌هایی روان‌شناسانه به چالش‌های مادران جایگزین و مادر زنتیکی و رایج‌ترین سوالاتی که در این باره وجود دارد

دکتر فریده ناصری روان‌شناس بالینی

در سال‌های اخیر با پیشرفت و بهبود شیوه‌های در مان، معلومات و تجهیزات پزشکی سبک جدیدی از مادر شدن، برای جبران آن‌چه که در دسته موانع بارداری طبیعی برای بانوان متاهل قرار دارد مسئله «مادر جایگزین» مطرح شده و به مقدار زیادی گسترش یافته است. البته بهتر این که اصطلاح «مادر جایگزین» را با احتیاط به کار ببریم زیرا استفاده و تمسک به این روش فقط به صورت بخشی از فرایند ایفای نقش عظیم و سترگ مادری مورد استفاده قرار می‌گیرد. فرایند مادر شدن روندی دراز مدت و پیوسته است که از تمام مراحل قبل از انعقاد نطفه آغاز می‌شود و با طی فرایند رشد جنین، تولد، تربیت، تحصیل و تا پایان عمر یا حتی پس از مرگ هر کدام از مادر یا فرزند وابستگی‌ها و پیوندهای عاطفی ناشی از آن امتداد می‌یابد.

تصمیم با خودتان است

اگر از منظر تجاری بودن به مقوله «مادر جایگزین» نگاه شود از نظر روان‌شناسی نیازی به اطلاع دادن به سایر اقوام و آشنایان وجود ندارد اما بارداری با علایم و تغییرات ظاهری مادر همراه است که نمی‌شود آن را پنهان کرد؛ بسته به وضعیت، جایگاه اجتماعی و فرهنگی جامعه و خانواده مادر جایگزین می‌توان، مثل هر تصمیم مهم دیگر زندگی شخصی، اقدام به دادن بخشی از اطلاعات و اتفاقات زندگی و حریم خصوصی خویش به دیگران کرد تا از بار فشارهای ناپسند و احتمالی بعدی کم شود. این مقوله برای فرزندان کوچک خانواده هم همین مصداق را در دزیرا پیوند عاطفی ایجاد شده با کودکی که به زودی به دنیا خواهد آمد چه بسا آن‌ها را در نبودش دچار شوک روحی کند. پس بهتر است زمینه‌پذیرش روانی این را که نوزاد ممکن است به زودی و پس از تولد به دلالی در نزد مان باشد، فراهم آورد.

مادر جایگزین را در باید

معمولا افرادی که به دنبال مادر جایگزین هستند بنا به دلایل مختلف و بیشتر به دلیل جلوگیری از تبعات ثانوی ناشی از توسعه پیوند عاطفی و احساسی ترجیح می‌دهند هویت وی خیلی شناخته شده نباشد و خواستار این هستند که پس از زمانی کوتاه این پیوند به طور کامل قطع شود. اگر چه از نظر روان‌شناسی بهتر است به‌وی فرصت داده شود هر از گاهی فرزند به دنیا آورده شده را ملاقات و ملاسم کند. این رفتار باید در کوتاه مدت تا میان مدت به تدریج محدود و به مرور قطع شود تا از تبعات احتمالی بعدی جلوگیری به عمل آید. مراجعه به مشاور مجرب در این زمینه و استفاده از فرصت دیالوگ‌های آرام بخش، توضیحی و توجیهی به عنوان یکی از عوامل آرام‌بخش و کاهنده دشواری‌های قطع پیوند عاطفی مادر و فرزند نیز می‌تواند خیلی مفید باشد. تا از تبعات حتمی و بروز افسردگی‌های شدید پس از زایمان اجتناب شود.

رشد در رحم اجاره‌ای، یک راز باشد

اگر مسئله حفظ حریم شخصی اطلاعات و در ز نکردن آن به بیرون رعایت شده باشد و اطمینان داشته باشیم که در آینده چالشی ذهنی برای فرزند ایجاد نمی‌شود بهتر است «رشد جنین در یک رحم اجاره‌ای» به صورت یک راز دایمی باقی بماند. به‌ویژه در دوره کودکی ضرورتی به طرح توضیح برای کودک که هنوز آمادگی پذیرش موارد این چنین مهم را ندارد و قدرت تجزیه و تحلیل در کودک شکل نگرفته و رشد نکرده است مسکوت باقی بماند. رعایت این حریم شخصی مهم به کودک کمک می‌کند تا روند شکل‌گیری شخصیت او دچار آسیب نشود. مگر این که اتفاقاتی رخ دهد که خواسته یا نخواسته کودک از وضع اتفاق آفاده مطلع شود که والدین و خانواده ناچار باشند ضرورت‌های انتخاب گزینه «مادر جایگزین» را برای وی توضیح دهند. در این حالت بهتر است با کمک مشاوران زده‌ای مسئله تا حد ممکن ساده‌سازی و در اندازه فهم کودک توضیح داده و تبیین شود.